

# SISZÁNTÓ

Politikai  
napilap

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:  
Egész évre ..... 16 kor.  
Negyedévre ..... 4 "  
Helyben házhoz hordva:  
Egész évre ..... 20 kor.  
Negyedévre ..... 5 "  
Vidékre postán szállítva:  
Egész évre ..... 24 kor.  
Negyedévre ..... 6 "  
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hétfő és  
ünnepek utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-  
adására vagy megőrzésére nem  
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-  
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 115. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 május 20.

## A „Nemzeti Áldozatkészség szobra” Nagyváradon.

Ez ország tíz nagy városának és vármegyéjének közönsége úgy ítélkezett, miszerint elérkezett az ideje annak, hogy gondoskodjanak a hősek hátramaradottairól, az özvegyekről és árvákról, akik a haza védelmében veszítették el kenyérkeresőjüket.

Biharvármegye és Nagyvárad társadalma, a férfiak és nők, a szegények és gazdagok, fiatalok és öregek, osztály, faj és felekezet különbség nélkül példát mutattak az ország népének a hazafias áldozat készségében. Kellott, hogy így legyen, kellott, hogy méltóak legyünk a haterőn küzdő hős fiainkhoz, akik csudálatraméltó fegyvertényeikkel minden időknél ragyogó dicsőséget szereztek Biharvármegyének és Nagyvárad városának.

De nagyon drága a mi dicsőségünknek az ára, mert sehol annyi kétségbeesett gyászruhás özvegy, sehol annyi támaszt veszített anya, sehol annyi apátlan árva nincsen, mint Biharországban és Szent-László városában.

Ki mer közöttünk a könnyekkel áztatott szemekbe nézni, ha nem teljesítette velük szemben kötelességét? Ki meri Őket alamizsnával megsérteni, aki tudja, hogy Ők legdrágább kincsüket áldozták fel a hazáért, értünk?

Nem alamizsnát fogunk nekik adni, hanem igaz testvérekhez, jó magyarokhoz méltó összetartással és áldozatkészséggel fogunk róluk gondoskodni. A magyar állam, amelynek jövődjéért Ők a legtöbbet adták, meg fogja tenni a magáét, nekünk azonban, jó polgároknak segítő kezét kell nyújtani az államnak, hogy nagy terheit elviselhesse, mert hiszen az állam mi vagyunk.

Más városok és vármegyék példájára mi is szobrot emelünk az áldozatkészségnek. Egy nagy tehetségű, Istentől megáldott kezű szobrászművész, Karácsonyi Géza polgártársunk gyönyörű szobrot készített, megmintázta a mi hőseinket Bihar erős, elszánt, komoly fiát, aki visszaverte a hitszegő olaszt és őrt áll az Isonzó szikláján.

Ez a hatalmas szobor fából kifaragva és a mi áldozatkészségünk rézlemezeivel beborítva itt fog állni a város szívében, hogy örök időknél át hirdesse hálánkat és tautságot tegyen amellett, hogy igazak voltunk kötelességünk teljesítésében.

Kell, hogy minden biharvármegyei és nagyváradai család kivegye a maga részét a szobor felállításában, mindenki, aki itthon van meghozza a maga áldozatát hőseink özvegyei és árvái javára.

A szobor felállítása és a nemes ügy sikere érdekében gyűlésre hívunk benneteket, mint a megalakítandó szoborbizottság tagjait, hogy elmondjuk a mi szándékunkat, meghallgassuk a ti tanácsaitokat és munkához lássunk valamennyien.

Május huszoneketedikén, hétfőn délután 5 órakor Nagyvárad városa székházának nagytermében várunk benneteket.

Nagyvárad, 1916 május 19.

Az előkészítő bizottság nevében:

FRÁTER BARNABÁS  
Biharvármegye alispánja.

RIMLER KÁROLY  
Nagyvárad város polgármestere.

OBRINCSÁK ISTVÁN  
m. kir. honvédeztudós.

## Diadalmasan nyomulunk előre Olaszországban.

### Tízezer fogoly, két páncélmű elfoglalása.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Dél-tiroli támadás feltartóztatlanul folyik a trónörökös vezetésével. Elfoglaltuk Cmadon és Toraro páncélműveket, 196 tiszt és 10000-nél több fogoly. Az olaszok kiűritették Morit.

A hadisajtószállásról jelentik: A Valduga és a Monte Maronia közti vonalunkat a Costa Bella hegyláncig előretoltuk.

Ezzel a monarchia csapatai az egész fronton az Aspico folyótól a Terragnolo hidakig elérték az olasz határt. Ennek uralkodó magaslatait elfoglaltuk és egyes helyeken, mint Soglio Dospionál, a Costonnál és Castagránál az olasz területeken levő főállásokig elragadtuk. Előrehaladásunk híre Olaszországban nagy izgalmat keltett.

Cadorna személyesen vezeti a védekezést a Val Aspics felső völgyében levő főhadiszállásról. Repülőink tegnap bombázták Velencét.

A Corriere della Serra szerint a magyar-osztrák csapatok a folytonos rohamozásban ki fognak merülni. Ova int pesszimiztikus megítélésétől a helyzetnek, mely nem ad okot az aggodalomra.

### Támadnak a németek is.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) A francia hivatalos jelentés szerint német repülőök Luneville-re, Epinal-ra és Belfort-ra bombákat dobtak. A Temps írja: Tegnap az egész fronton Verduntól északra folytatja az ellenség ágyuharcát. Az ágyuharc legintenzívebb volt Avo-court régiójában, a Caillette-erdőben ahol a lövedékek második védelmi állásunkat is elérték.

## A Markovits-ház átadja a katonai kincstár.

### Az ipari szakiskola új elhelyezése.

A nagyváradi állami fa és fémipari szakiskola évről évre mind nagyobb fejlődést, fellendülést mutat. Dacára a háborús viszonyoknak, mind jobban beigazolást nyer a hozzáfűzött remény, amelynek alapján nagy jövőt jósoltak ennek a nagyjelentőségű intézménynek.

Ugy tervezték, hogy nagyszabású ipar-palotát építenek, amelyben a szakiskolával kapcsolatos intézmények is elhelyezést találnak.

Az utóbbi évek súlyos közgazdasági viszonyai miatt azonban egyelőre bérhelyiségben nyert elhelyezést a szakiskola, de csakhamar kinőtt ebből a keretből, annyira, hogy újabb bérlethelyiségről kellett gondoskodni. Így került a kitűnő szakiskola három, más más utcában levő bérlethelyiségbe.

Ez az állapot azonban tarthatatlan, éppen az iskola szempontjából, mert megnehezíti az egységes vezetést, a felszerelés célszerű és szükséges kihasználását.

E ennek a lehetetlen állapotnak a szanálása iránti törekvés adta az eszmét, hogy az iskola elhelyezését, legalább egyidőre, radikálisabb módon, a bérlet rendszer mellőzéseivel igyekezzenek megoldani.

Igy merült fel az az eszme, hogy a város cserélje fel a régi járványkórház területét és épületeit a Rákóczi uton levő Markovits-házzal, amelyben jelenleg katonai raktárak és a hadkiegészítő parancsnokság vannak elhelyezve s amelyet kellő átalakítással kitűnően fel lehetne használni hosszú ideig a szakiskola céljaira.

A tárgyalások megindultak; a kereskedelmi miniszter a legnagyobb jóakarattal fogadta a tervet, sőt kijelentette, hogy tekintettel a város vagyoni viszonyaira, a Markovits ház átalakítási költségeihez a saját tárcája terhére 45,000 koronával hozzájárul és a honvédelmi miniszternél közrejár a csere érdekében.

A honvédelmi miniszter nem idegenkedik az eszmétől s az épületek megsemmisítését rendelte el.

Tegnap délelőtt tartották meg a szemlét mindkét épületnél.

A szemlén jelen voltak: a honvédelmi miniszter kiküldöttjei: *Hazay* főhadbiztos, *Turzer* miniszteri oszt. tanácsos, ügyosztályvezető, *Rimler* Károly polgármester, *Lukács* Odón főjegyző, *Eleméry* Ferenc tanácsnok, *Köszeghy* József főmérnök, *Szon-tagh* Gusztáv, a szakiskola igazgatója és a honvéd állomásparancsnokság képviselői.

A honvédelmi miniszter kiküldöttjei alaposan megvizsgálták a régi járványkórház épületeit s kellő átalakításokkal katonai célokra megfelelőeknek találták.

Az átalakítási költségek természetesen a várost terhelnék, mert a katonai kincstár

nagyértékű raktárainak megfelelő, jó helyiségek kellenek.

A honvédelmi miniszterium kiküldöttjeinek magatartása elárulta, hogy a honvédelmi miniszter jóindulattal van a város törekvései iránt.

Arról azonban nem is akar tudni a honvéd kincstár, hogy véglegesen eloszerélje a Markovits házat a régi járványkórházért. — Egyelőre csupán arról van szó, hogy 10 évre bocsátja át az épületet és telket a szakiskola céljaira.

Tíz év azonban elég hosszú idő arra, hogy esetleg a változó viszonyok folytán a Markovits-ház végleg Nagyvárad tulajdona lehessen.

## A hadikölcsön sikere.

Hogy a háboru alatt mit jelent egy nemzeti kölcsön sikere, erről bővebben azt hisszük, nem kell szólnunk. A nemzeti erőnek, kitartásnak és életrelvőségnek próbaköve ez. S ha ez így van, más államoknál, százszorta inkább van ez nálunk, ahol az állami pénzügyekbe eddig maga a nemzet nem kapcsolódott be. Ennek a hátrányát bizony mindnyájan erősen érezzük. Köztudomású és bizonyításra nem szorul azon körülmény, hogy a hitelezők mily erő van a kezében az adóssal szemben; addig tehát, míg az államnak nagy részben csakis idegen hitelezői voltak, ezek csakis a saját tőkéjük biztosítását és jó kamatoztatását tartották szem előtt, s ennek természetes következménye az, hogy vajmi keveset törődtek az állam érdekeivel. Nem egyszer kihasználták az állam kényszerhelyzetét és sokszor oly feltételeket szabtak, melyeknek súlyos terheit az állam polgárai szenvedték meg.

Azon pillanatban azonban, midőn az idegen hitelezők közé a nemzet mint kölcsönadó éket üt, nemcsak ellensúlyozza. hanem rákényszeríti az idegen hitelezőt, hogy feltételeit a nemzetre nézve előnyösebben szabja meg.

Állami életünkre nézve is hasonlíthatatlanul előnyösebb ha biztos az állam érdekeit mindig szem előtt tartó kezekben van letéve az államnak szükségelt hitelösszegek kötvényei. Tehát azzal, hogy a mostani hadikölcsönben s a jövőben az állam minden egyes hitelműveletében a nemzet polgárainak nagyrésze résztvesz, biztosítékát látjuk állami életünk rendíthetetlen szilárdságának.

Igen tévednek azok, kik ma a IV. hadikölcsön alkalmával sem gondolnak tovább a jelenél. Mert hiszen nem elég az, hogy a háborút győzelmesen befejezzük, hanem győzelmesen kell kikerülnünk a most, és a háboru után még mindig folyó, — ha nem is véres, de annál erősebb — gazdasági háboruból is. A jövő nagy átalakulásához az egész világ új berendezkedéséhez most már világosan látjuk, mindenki önmagára lesz utalva. Mindenkinek magának kell a jövőjét megteremtienie, tehát minden elmulasztott

munka — kötelesség keservesen fogja magát megbosszulni nemcsak a nemzet életében hanem az egyénnek a maga kisszerű életében is.

## A holnapi Szt. László ünnepély.

Vasénap délután 5 órakor fog letolyni a Kath. Kör Szt. László termében a rokkant katonák javára rendezett ünnepély.

Az előjelekből ítélve az ünnepély kiemelkedik az eddig rendezett jótékonycélu hangversenyek közül, mert olyan műsort állított össze a rendezőség, a mely a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Lejött ezen alkalomra *Hubert Mancsi*, a zeneakadémia operatanszakának kiváló növendéke is, a ki már évekkor ezelőtt kitűnő sikerrel énekelt itt Nagyváradon. Azóta hangja sokat fejlődött és erősödött, kiváló énekmesterek csiszolták azt, úgy, hogy az ő énekszámáma egyik fénypontja lesz a műsornak.

A Kath. Kör kiváló dalárdáját is hallani fogjuk, a mely *Resch Mihály* átírásában és hangszerelésében három régi Szt. László éneket ad elő.

*Bihari Ákos* a kiváló művész is közreműködik az ünnepélyen, a kit mindig örömmel hallgat a Kath. Kör közönsége.

*Özv. Patzko Aladár* kitűnő énekiskolájának növendékei is énekelnek egy gyönyörű tercettet.

Ezenkívül kitűnő honvéd zenekarunk *Scharf* karnagy vezetésével két szép zenekari művet mutat be. Közülök a befejező szám, a *Wlassics—Baleznay* szövetségi himnusz messze kiemelkedik a műsorból, melynek gyönyörű zenekari hangszerelését *Scharf*, a kitűnő karnagy végezte. A szövetségi himnusz *Rózsa Ambrus* forgalmi főnökhelyettes énekli, akinek szép tenor hangjában már sokszor gyönyörködtünk.

A kamarazene is képviselve lesz a hangversenyen, mert *Kürti István* zenetanár és a honvédszenekar kitűnő hárfása, *Albert Ede* két rövid és értékes darabot játszanak cellon és hárfán.

Az ünnepi beszédet *Szilágyi Dózsa* Dózsa prem. tanár tartja, aki az ünnep erkölcsi jelentőségét fogja fejtegetni.

Hiszük, hogy ott lesz *Sz. László* városának egész katolikus népe és szép összeg fog jutni azoknak a rokkant vitézeinknek, akik nemzetünk élet halálharcában munkaképtelenek lettek.

A *Katholikus Népszövetség* tagjai számára tagsági igazolványaik egyszersmind meghívóul is szolgálnak.

Fenntartott helyek ma este 7 óráig a Kath. Kör háznagyánál megválthatók,

**Kiadó** Kossuth-u. 2. sz. házban a *Kertész S. Sándor*-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétezobás lakás kiadó. Értelmezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

# Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardij mellett eszközli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

## Hazai föld

harctéren elesett hősök exhumálási és hazaszállítási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut. 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad *Csillag* gyógyszer-tár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552

## Győzelmeink az olasz fronton.

**Olasz hadszíntér.** Budapest, május 19. (Hivatalos.) A tenger-melléki és karinthiai hadvonalon beállott harc szünet általában tegnap is tartott. Ma reggel csapataink visszaverték az ellenségnek két támadását, amelyet az Monfalconótól keletre nemrégiben megszerzett hadállásunk ellen intéztek. Egyik tengerészeti repülőrajunk sikeresen bombázta San Giorgodi Nogaroi pályaudvart és a Grado melletti ellenséges hadtengerészeti repülő állomást.

A déltiroli hadvonalon támadásunk feltartóztatlanul tért nyert. Az Armentene hegyháton az olaszok támadásait visszavertük. Az Astach és Lain völgy között előrenyomult haderők O. cs. és kir. fensége **Károly Ferenc József főherceg altábornagy parancsnoksága alatt az ellenséget az egész harcvezetésen hátrább üzték és ma reggel birtokukba vették a Campo Moloni és Pazarói olasz páncél erődöket, a Lain és a Brand völgy között (valazsa) csapataink a Col Santó tömb északi szegélyéig értek el. Az Etsch völgyben az olaszok Marco és Mosi helységeket kiüríteni kényszerültek. Támadásunk kezdete óta ejtett foglyok száma eddig több mint 10,000 főnyi legénységre s 196 tisztre, a zsákmány 51 gépfegyver s 61 lövegre emelkedett.**

**Orosz és délkeleti hadszíntér.** Budapest, május 19. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Höfer.

### Briand győzelmet ígér.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Briand beszédet tartott a kamarában. Ma döntő órákat élünk, mondotta, a legszebb reményekre vagyunk feljogosítva. Megmutathatjuk erőnket ha testvériességekben működnek közre a kamara és a kormány, akkor biztossá tehetjük az országot a győzelemről. Holnap már a kezünkben lehet a győzelem.

### Angol válasz az Uniónak.

Budapest, május 18. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Az angol nagykövet Lansing államtitkárnak a következő jegyzéket nyújtotta át:

Anglia rajta lesz, hogy elkerüljön minden beavatkozást a postaforgalomba s mellőzze a posta visszatartását, azonban nem hajlandó lemondani azon jogáról, hogy a postajáratokkal való visszaélést ellenőrizze.

### Kártérítés a háboru okozta károkért.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Berlinben a birodalmi gyűlés egyik bizottságában kijelentette a kormány, hogy a háboru okozta károkat mindenkinnek megtérítik s egyes államok ezt kötelesek visszafizetni.

### Riminiben pusztított a földrengés.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az olaszországi földrengés főképp Catolnicában, ahol 20 ház összeomlott és Riminiben jelentkezett. Itt 200 ház összeomlott, 1500 omalófélben van. Ugy látszik ez volt a földrengés középpontja.

### Tömeggyűlések az irek mellett Amerikában.

#### Massarykot letartóztatták.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Amerikában mindenütt népgyűléseket tartottak, amelyekben gyalázták Angliát és támadták Wilsont, hogy nem lép közbe az irek kivégzése miatt. Valószínű, hogy az Unió lépéseket tesz ez irányban.

Londonból jelentik: Massaryk volt osztrák Reichsrati képviselőt itt letartóztatták, mert az irek mellett agított.

### Svédország fellépése az Aland ügyben.

Budapest, május 10. (Saját tudósítónktól.) Genftől jelentik: Párisi jelentés szerint Svédország az Aland szigetek megerősítése ügyében lépéseket tett a szövetséges államok kormányainál.

### Elmaradt látogatás.

Genf, május 18. A Cadorna által meghívott francia politikusok, Pichon, Barres és Barthou tegnapi akartak látogatást tenni az Etsch völgyben és Asticonál az olasz csapatoknál, azonban ez a látogatás elmaradt az osztrák-magyar csapatok nagy sikere következtében. Pichon és társai ennek következtében megővítették a front más pontjain tett látogatásukat és visszatértek Párisba. A francia fővárosban az olaszok nagy veresége igen deprimáló hatást keltett. Azt állítják, hogy az olaszok a nehéz tüzérség hiányát különösen megsínylik.

### Támad az orosz.

Budapest, május 19. (Saj. tud.) A Secolo szerint az oroszok Beszarábiában és Bukovinában olyan nagy előkészületeket tesznek, hogy azokból közeli támadás szándékát lehet megállapítani.

## Bölcke a 16-ik repülőgépet lőtte le.

Berlin, május 19. A nagyfőhadiszállás jelenti:

### Nyugati hadszíntér.

A Maas nyugati partján az Avocourt—Esnes mindkét oldalán levő francia árkokat a Camard erdő déli csucsának magasságáig elfoglaltuk, 9 tisztet s 120 főnyi legénységet fogtunk el. Az ellenségnek a 304 es magasságot ellen intézett támadása igen jelentékeny veszteségei mellett összeomlott. A Maas keleti partján a kölcsönös tüzérségi tevékenység időről időre nagy hevességre fokozódott. A repülők mindkét részről nagy tevékenységet fejtettek ki. **Bölcke főhadnagy Ripontól délre a 16-ik ellenséges repülőgépet lőtte le.** A Lunevillei pályaudvarra, valamint az epináli pályaudvarra, léghajó csarnokra és laktanyákra bombákat dobtunk.

### Keleti hadszíntér.

Nincs ujság.

## Repülő-támadás a szaloniki táborok ellen.

### Balkáni hadszíntér.

Egy repülőrajunk megtámadta a kukusi—dancica—mihalovai és szaloniki ellenséges táborokat. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

### A görög király Albániában.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Konstantin görög király Florinán keresztül auton Albániába ment, hol egy befolyásos, a központi hatalmakhoz tartozó államférfival tanácskozott.

### Tárgyalások a békekötés lehetőségéről.

Lugano, május 19. A „Secolo“ londoni tudósítója jelenti: Angliában a békemozgalommal összefüggő eseménynek tekintik Grewnek, a berlini amerikai nagykövetség titkárának hazautazását. Mielőtt Grew eltávozott Berlinből, hosszabban tanácskozott Gerard nagykövettel, aki elsősorban utasította, hogy utazzék Kopenhágába és onnan táviratozza a meg Washingtonba azoknak a beszélgetéseknek a tartalmát, amelyeket Gerard Vilmos császárral, Bethmann-Hollweggal és Jagowval tartott a békekötés lehetőségéről. A „Secolo“ londoni levelezője szerint Vilmos császár fegyverszünet esetén hajlandóságot árult el Belgium kiürítésére, előrebocsátva, hogy a szövetségeseknek hozzá kell járulniok a független lengyel királyság föltámasztásához.

**A képviselőház ülése.** A képviselőház, mint Budapestről jelenti tudósítónk, június hó 7-én ülést tart. A kormány 6 hónapos indenmitást kér s ennek elfogadása után a rendes költségvetésen kívül más szakszerű javaslatokat is beterjesztenek.

## A lenszövetek bejelentése.

A magyar kir. miniszteriumnak 1433—1916 M. E. számú rendelete alapján a lenszövetek bejelentése és a lenfonalak (len, lenkóc és len hulladék fonalak) valamint a lenszövetek forgalombahozatalának és feldolgozásának korlátozása tárgyában, a rendőrkapitányi hivatal a következő teljesítésére hívja fel az érdeklők figyelmét:

### Bejelentési kötelezettség.

Bejelentési kötelezettség alá esnek a lenfonalok tisztán, vagy más fonóanyagok és fonalak hozzáadásával készült szövetek (lenszövetek, illetve féllenszövetek), úgy mint:

a) katonai előírás szerint készült len- és féllenszövetek;

b) csupán egy alapkötéssel, azaz váson, sávoval (ideértve a grádli is) vagy atlasz kötéssel készült nem mustrás len és féllenszövetek, kivéve a butorszöveteket, függőszöveteket, cipkéket, tülleket és himzéseket, még pedig:

I. A nyers vagy nyersen csinozott (appretált) lenszövetek, ha úgy a lánca-, mint vetülékfonalak finomsági száma nagyobb az angol 60 számnál, a fehérített, festett, nyomtatott, telített, (impregnált) vagy tarkászótt lenszövetek pedig akkor, ha úgy a lánca-, mint a vetülékfonalak finomsági száma nagyobb az angol 50 számnál;

II. A nyers vagy nyersen csinozott féllenszövetek, ha akár a lánca-, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nagyobb az angol 60 számnál, a fehérített, festett, nyomtatott, telített, vagy tarkászótt féllenszövetek pedig akkor, ha akár a lánca-, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nagyobb az angol 50 számnál.

c) hevederek, köperszalagok, cipőhúzószalagok;

d) len, vagy féllenszövetből készült katonai célra szolgáló konfekcionált cikkek: mint egyenruhák, ágyneműk, hátizsákok, kenyértárisznyák, sátrak, itatóvedredek, takarók, abrakostárisznyák, mindezek a gyártás minden szakában;

e) ágylepedők, törülközők, törölkendők, szalmazsákok, szűrőkendők és préskendők, mindezek azonban csak az esetben, ha a b) pontban említett fonalszámoknál nagyobb finomsági számú fonalból készültek.

Mindazok a személyek, cégek, egyesületek és önkormányzati testületek, amelyek az 1. §-ban meghatározott árukat birtokukban tartják, ezeket az árukat iparszerűen vagy közhasznú célokra előállítják, felhasználják, feldolgozzák vagy más részére őrizetben tartják, kötelesek az ily árukból az 1916. évi május hó 15. napján üzemükben vagy raktáraikban levő készleteiket (házi iparosoknál, otthon-muokásoknál levő készleteiket is beleértve) legkésőbb 1916. évi május hó 15. napjáig az alábbi rendelkezések szerint a Lenipari Bizottság utján (Budapest, V., Zrínyi-utca 1. sz.) a kereskedelemügyi miniszternél bejelenteni.

A bejelentéseket kizárólag az erre rendelt és a lenipari Bizottságtól beszerezhető úrlapokon kell a vonatkozó rovatok pontos kitöltésével megtenni.

Nem kötelesek készleteiket bejelenteni azok, akiknek készlete valamennyi üzemi telepükön (háziiparosoknál, vagy otthoni munkásoknál levő készletet is beleértve) és raktáraikban együttvéve kevesebb mint 1000 méter bejelentendő szövet vagy 300 db bejelentendő konfekcionált cikk, 100 tucat törölkendő vagy törülköző (1. §. d. és e.)

Az állam és állami intézmények birtokában levő készletek bejelentésére nézve külön intézkedés történik.

A bejelentésre kötelezettek a Lenipari Bizottság felhívására kötelesek a készlet bejelentésre vonatkozólag az esetleg szükséges kiegészítő felvilágosításokat megadni.

A kereskedelemügyi miniszter az 1.

§-ban említett készletekre vonatkozólag a szükséghez képest újabb bejelentéseket rendelhet el.

A feldolgozás és a forgalomba hozatal korlátozásáról és felhasználásáról intézkedő tudnivalók a rendőrségnél (1. emelet 13. sz.) megtehetőek.

A ki jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el, s hat hónapig terjedő elzárásra és 2000 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

## Egy derék iparos halála.

Nagyvárad iparos társadalmának gyásza van. **Bodnár János** bádogos iparos, hosszú szenvedés után tegnap hajnalban elhalt.

A halál megkönyörült egy sokat szenvedett emberen. A betegségnek rettenetes lázas fájdalmait egy szelíd nyugodt álom váltotta fel. És a békés szeretettel átsugárzott családi otthonra mélyszégyes bánat borult. Hiába volt minden fáradhatatlan odaadó ápolása a szerető családnak, a lélek elszállt a szenvedő testből és lerázva magáról a földnek gyötrelmeit: a véhetetlen örök boldogság honába költözött. A legjobb férjnek a legszeretőbb édes apának elvesztése sújtotta a családot. **Bodnár Jánossal**, egy derék törekvő iparos dőlt ki az élet sorából, kinek önzetlen cselekedetei mindig a legnagyobb elismerést érdemelték.

**Bodnár János** élénk résztvevő az iparos ügyek intézésében, mint a kereskedelmi és iparkamarának 20 éven át baltagja, az ipartestületnek hosszú időn át előjárója és az Ipartestületi Hitelszövetkezet igazgatósági tagja. A kamara külön gyászjelentést adott ki s felhívja a tagokat a temetésen való megjelenésre. Az ipartestület elnöke a következő felhívást bocsátotta ki:

Az ipartestület elnöksége mély részvételt tudatja, hogy **Bodnár János** bádogos iparos, az ipartestület előjáróságának évtizedek óta szorgalmas és buzgó előjárósági tagja, az Ipartestületi Hitelszövetkezet igazgatósági, a Kereskedelmi és Iparkamara választmányi baltagja f. hó 19-én reggel meghalt. — Erdemes tagtársunk temetése 21-én, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor lesz Teleki utcai házából, melyen való megjelenésre az ipartestület tagjait tisztelettel felkértem. Tisztelettel **Czeglédy Jeremiás**, elnök.

A családi gyászjelentés a következő:

Özvegy **Bodnár Jánosné** szül. **Ichnátovits Gizella**, egy a maga, mint családja nevében megtört lélekkel, Istenbe vetett bizalommal jelenti szeretett férj, gyermek, apa, após, vő és nagyapa elhunytát **Bodnár János** bádogos iparos, mint az iparkamara és ipartestület tagja becsületes munkában eltöltött, áldásos életének 57-ik évében, boldog házasságának 28-ik évében, e hó 19-én reggeli 5 órakor hosszú szenvedés és a halotti szentségek ájtatos fölvétele után elhunyt. Drága halottunk földi hamvai e hó 21-én vasárnap délelőtt 11 órakor fognak a Teleki u. 14. sz. gyászházól a görög kath. ruthén egyház szertartása szerint beszéltetni és az újvárosi központi temetőben a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni, melyre barátait, kartársait és ismerőseit tisztelettel meghívja a gyászoló család. **Nagyvárad, 1916. május 19-én. Isten veled! Áldás és béke hamvaidra!** Dr. **Bodnár János**, dr. **Markovits Ferencné** született **Bodnár Gizella**, **Bodnár Gusztáv**, **Bodnár Klára** gyermekei, özv. **Bodnár Jánosné** édesanyja, özv. **Ichnátovits Jánosné** anyósa, dr. **Markovits Ferenc** veje, **Markovits Magduska** unokája.

**x Poloskairtó MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag **Farkas István Apolló** drogeriájában **Rákóczy-ut 7/B.**

## Háboru a láthatatlan ellenséggel.

### Bodnár János új könyve.

A világháboru sok betegségéhez a tüdővész is újult erővel támadt föl s fokozottabb védekezésre szólítja sorompóba az egész magyar társadalmat. A védekezés legszélesebb rétegeire a népre való kiterjesztésének érdekében agítál ez a könyv olyan ügyesen és otthonosan, hogy mire elolvasta az ember nemcsak kész orvosa a betegségnak, de egyúttal lelkes apostola is a láthatatlan ellenséggel: a tüdővésszel folytatott nagyarányú küzdelemnek.

A könyv 3 részből áll az első részben a szerző a nép vezetőit: papokat, jegyzőket és a tanítókat oktatja ki a betegségben való jártasságra.

A második részben a tanítókat teendőit sorolja fel részletesen, az iskolában és az iskolán kívül, a szülei házában és a községben. A könyv harmadik részében a tanító beszédjé van, melyet a néphez intéz halottak napján, mint amelyik nap legalkalmasabb arra, hogy megemlékezzünk arról a 70.000 magyar testvérünkről, akit évenként elragad tőlünk ez a rettenetes halál. Úgyes, okos és meggyőző beszédben tanítja ki **Bodnár** a falu népét a célirányos védekezésre. Valóban ennek a könyvnek ott kellene lenni fölakasztva minden tanító katedrójánál és minden jegyző asztalánál.

A könyv világosan, egyszerű stílusban és pompás magyar nyelven van írva; 2 koronáért megszerezhető a szerzőnél **Nagyváradon** (Rimanóczy-u. 5.)

## Pici a bors, de hamis.

### 2 mázsában 20 százalék szemét.

Egyik nagyváradai nagykereskedő, aki melleleg hadserégszállító, egy kolozsvári nagykereskedő cégtől szállítási célokra borsot rendelt. Nem kis mennyiséget, mintegy 2 métermázsát.

Azonban a váradai kereskedő óvatos volt. mielőtt a borsot átvette volna, megakarta tudni, hogy a szállítmányban nincs-e valami hiba, vajjon az egész szállítmány tiszta, valódi, finom minőségű borsból áll. Vegyvizsgálat alá veték az egész szállítmány borsot.

A vizsgálat eredménye meglepő volt, a kereskedőt sejtelve nem csalta meg, a borsszállítmány valóban hamisított volt. A 2 mázsa borsnak mintegy 20 százaléka hamis, apró kővecsekből, szemétből, hulladékokból áll.

A nagykereskedő természetesen ilyen körülmények mellett nem vette át a két mázsa borsot, hanem megtette a feljelentését a rendőrségen.

A nagyváradai rendőrség most táviratban megkereste a kolozsvári rendőrséget, hogy a kolozsvári szállító egész bors készletét foglalják le. Lehetséges, hogy nagyobb hamisításnak fognak a nyomára bukkani, legalább is az eddigiekből erre lehet következtetni. A kolozsvári kereskedő nevét azonban a vizsgálat eredményeig nem tesszük közzé, mert addig nem akarjuk polengérré állítani, míg a hamisítás ügyét a körülmények teljesen tisztázni nem fogják.

**A husrágóság** folytán a halkonzerv tápláló és olesó. Kapható kizárólag **Aszódy** halüzletében **Kossuth utca saspaszás.**

## Béke hírek Londonból, Madridból és Amerikából.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A „Secolo“ londoni tudósítója jelenti: Angliában a béke mozgalommal összefüggő események tekintik Grewnek, a berlini amerikai nagykövetség titkárnak hazautazását. Mielőtt Grew el távozott Berlinből, hosszasan tanácskozott Gerard nagykövettel, aki elsősorban utasította, hogy utazzék Kopenhágába és onnan táviratozza meg Washingtonba azoknak a beszélgetéseknek a tartalmát, amelyeket Gerard Vilmos császárral, Bethmann-Holwegga, és Jagovval tartott a békekötés lehetőségéről. A „Secolo“ londoni levelezője szerint Vilmos császár fegyverszünet esetén hajlandóságot árult el Belgium kiűtésére, előrebocsátva, hogy a szövetségeseknek hozzá kell járulniuk a független lengyel királyság föltámasztásához.

Londonból jelentik: Itt békeegyesület alakult, mely a béke mozgalmakat propagálja és békét követel.

Madridból jelentik: Alfonzó spanyol király a kamara elnökét fogadta s a többek között kijelentette, hogy

**nemsokára talán rövidesen eljön az idő, amikor a békekötésnél közreműködhetik.**

A Reuter ügynökség jelenti: Grey az az alsóházban nyilatkozott arról, hogy a Vatikánál levő angol nagykövet békekötéseket nem tett, de lépéseket tett Németországnál, hogy a buvárhajó harcot szüntesse be.

A Wolff ügynökségnek táviratozzák Newyorkból: Az Associated Presse írja: Wilson a napokban tanácskozik Lansinggal a pápa üzenetéről, amely Németország és Amerika jóviszonyának fenntartására vonatkozik és közvetve megpendíti annak a lehetőségét, hogy az egész vonalon békét lehessen teremteni a hadviselők között. Wilson Lansinggal tanácskozni fog a válaszon.

## Román tartalékosok leszerelése.

Brassó, május 19. Jolentettük a minap hogy Romániában megkezdődött a több mint egy év előtt fegyverbe hívott tartalékosok leszerelése. Amint most predeáli tudósítónk jól informált helyről valunk közli, ez a hír, amelyet a bukaresti lapok azzal a kommentárral közöltek, hogy azt minden cáfolat ellenére is fenntartják, ebben a formájában nem felel meg a valóságnak.

Kétségtelen dolog azonban, hogy a román hadvezetőség elrendelte a nyári mező-

gazdasági munkák idejére való általános és korlátlan szabadságolásokat, a tartalékosok azonban teljes felszereléssel mennek haza és bármikor behívhatók.

Mindenesetre már ez magában véve is élénk bizonyíték Románia erőteljesen őrzött semlegességére, mert hiszen egy országnak, amely kerületének abszolút terjedelmével beleesik a háborus Európa hadizónájába, feltétlenül fegyverben kell állania érdekeinek esetleges megvédésére.

## Engedély adunk disznótartásra.

### Szerkesztői üzenet.

Schmelzer Antal borbély és fodrászmester urnak, a Tiszántúl előfizetőjének, Kereszt utca. Hozzánk azt a kérdést intézi ön, mester, hogy tarthat-e sertéseket s kihajthatja-e a Bunyitay ligetre, mint a többi háztulajdonosok a környéken. Jól tette ön, hogy hozzánk fordult s nem a hatósághoz, mert ha többi lakosok a sertéstartást vigan gyakorolják, akkor önnek is engedélyt adunk a disznók tartására s ligetre vagy bármely más köztérre való kihajtására, legeltetésére. És pedig azért:

Mert úgy tudjuk s erre következtetünk a vigan tanyázó sertések számából, a liget létesítése s parkozása alkalmával kikötöttett, hogy a liget környékén lakó háztulajdonosok azon ősi joga, hogy sertéseiket a ligetre kihajthassák, épségben fentartandó. Ennélfogva az esetre, ha a liget területén sertés nem találtatnék, a rendőrök kötelessége házról házra járni s a háztulajdonosokat kényszeríteni, hogy ha nem is 25—30, de 5—10 sertést hajtsanak ki a fűre.

Joguk van tehát az ottani polgároknak a na p bármely szakában sertéseket, libákat, kecskéket, lovakat és teheneket a játszó és sétaterekre kihajtani s ha valaki mégis szemérmesen csak este bocsátja ki a csürhét a fűre, ez olyan hiba, amely nem illik össze a környék egy részének szokásaival, amely szerint a fák kitördelendők, a bokrok letaposandók, a

fű lelegeltetendő s a széna elviendő. Az is tudomásunk szerint benne van az alapítóievélben, hogy ha a sertések érdeke kívánja, a sétálók és gyerekek eltávolítandók, nehogy a sertések egészségének az emberi büz ártalmára legyen. Az a vámos tehát, aki sertéseit a ligetre hajtja, csak az ottlakók akarátát s a közóhajt követi, hogy a liget disznólegelő legyen!

Tetszik tudni, hallatlan dolog lenne, hogy egy polgár a sertéseit ne hajthatná ki arra a rongyos ligetre, amely csekély 40,000 koronába került. Azt hisszük, azért, hogy valaki jogait érvényesíti, csak kitüntetés illeti meg. E célból sziveskedjék a sertéstartók és legeltetők neveit a rendőrségre beszolgáltatni, hogy kitüntetésüket megkaphassák.

Mi tehát kiadjuk önnek a sertéstartásra az engedélyt. Csak este ne hajtsa ki sertéseit. hanem fényes nappal, mert egy este valamelyik sertéstartó haza találja hajtani kedves disznóit csupa véletlenségből, és ezért már nem felelünk. A többitől sem, de ezt ön is gondolhatja.

## Megkezdődtek a gazdasági kiegyezés tanácskozásai.

Budapest, május 19. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor kiállgatáson jelent meg a királynál. A schönbrunni kihallgatás után délután 1 órakor a külügyminiszteriumban tanácskozott Körber pénzügyminiszterrel. Teleszky János pénzügyi-

niszter pedig fogadta Popovics Sándort, az Osztrák-Magyar Bank kormányzóját.

A Bud. Tud. jelenti: A magyar és osztrák pénzügyminiszterek közt megkezdődtek a gazdasági kiegyezés tárgyalásai, amelyek a Budapesten tartott tanácskozások folytatásai. Ezek a tanácskozások este 8 óráig tartottak, holnap folytatják ezeket.

## HIREK

\* **Előléptetett katonai orvosok.** A hivatalos lap közli, hogy a király nemes Borsos Imre dr 37 gye-beli tart. főorvost tart. ezredorvossá léptette elő. Tart. főorvosok lettek Steiner Farkas dr és Hentz György 70. gye-beli tart. segédorvosok.

\* **Molnár Ferenc Ferenc József rendje.** A király Molnár Ferencnek a Ferenc József rend tiszti keresztjét adományozta a katonai érem szalagján, haditudósítói érdemeinek elismeréséül.

\* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Kruozler János 101. gye-beli tart. főhadnagyot és Pelikán József 101. gye-beli hadnagyot a legfelső dicséret elismerésben részesítette.

\* **Debrecen kétmillió hadikölcsöne.** Debrecen város ma a IV. hadikölcsönre kétmillió 200000 koronát jegyzett.

\* **Egy magyar jogi szaklap német száma.** A Magyar Jogászegylet tervbe vette, hogy a Jogtudományi Közöny egyik legközelebbi számát német nyelven adja ki, hogy a német hasonló szakegyesülettel való barátkozását és azzal való szorosabb kapcsolatot megünnepelje. E számban kiváló politikusaink és államférfiaink németül szólalnak meg. Egy becsületes magyar szaklap tehát lerázza magáról tiszteletes magyarságát s németül kíván parádezni. Ez egy szám, de ha kell, jön a többi is. Volt már esetünk rá, egyik vidéki magyar napilap egy ideig az osztrák katonák kedvéért németül is megjelent, bár nincs róla tudomásunk, hogy viszont bármelyik osztrák városban, a hol magyar katonák vannak, a magyarok kedvéért osztrák ujság magyarul jelent volna meg, sőt Magyarországon Zágrábban sem jelenik meg a magyar katonák és vasutasok kedvéért az Agrarmer Zeitung magyar kiadásban. A szövetségi hűség nem foglalja magában a nemzeti nyelv feladását egy pillanatra sem, sőt ellenkezőleg meg vagyunk róla győződve, hogy a nemzeti önértéktől duzzadó német csak a hasonló nemzeti önértékteljes magyarorságot fogja egyenrangú méltó szövetségesének elismerni.

\* **Az „Apologiai Kurzusra“** kibocsátott taggyűjtő ivatek kérem beszolgáltatni, hogy a legközelebbi értekezletre a meghívókat szétküldhessük. A gyűjtő ivateket a Szent László plébánia templom sekrestyéjébe és az ujbárosi plébániára (Körös-uta 4. sz.) sziveskedjenek eljuttatni. A bizottság nevében Gálly Sándor, hittanár.

\* **3000 korona Kiss Béláért.** Budapesti tudósítónk jelenti: A pestvidéki törvényszék 3000 korona jutalmat tűzött ki annak, aki Kiss Bélát, a cinkotai rémség tettesét élve kézrekeríti, vagy olyan nyomra vezet a hatóságot, hogy élve kézrekerüljön.

\* **Katonai kinevezés.** Ifj. Grócz Béla huszárhadnagyot, Grócz Béla nagyprépost unokaöccsét a király főhadnaggyá nevezte ki

\* **Az 1916-os költségvetés expozéja.** Ha a Sonnenfeld-nyomda kisére gyorsabban dolgozik, úgy ma megjelenik a város 1916. évi költségvetése s benne az expozé, amelyet a város szakembere, Szűcs Géza főszámvevő készített s kellően megindokolt. Pénzügyeink alapos ismeretével megirt, világos képet kapunk arról, hogyan állunk s mi a teendőnk, hogy a háztartás egyensúlya fel ne billenjen. E célra kisebb s inkább nagyobb kölcsönöket (400.000 korona nagyságban) tart a főszámvevő felveendőknél, ezenkívül a házbérfüller behozatalát, amely 180.000 koronát jövedelmez s javasolja a csatornázási pótdadónak 2 százalékkal való felemelését, mert a mostani jövedelem kevés a fenntartáshoz. Ez a tartalmas expozé rövid kivonata. A pénzügyi bizottság a jövő hét első napjaiban ül össze, hogy tárgyalás alá vegye a javaslatot, amelyet Juricskay Barna pénzügyi tanácsos fog részletes ismeretével előterjeszteni.

\* **És ezt a Népszava írja.**

— *Cinkota és a ponyvairodalom.* Valamelyik délutáni lapban olvassuk, hogy a cinkotai rémséget a ponyvairodalom is földolgozta már és már szelvényben árusítják a krajcáros füzeteket — okulására olyanoknak is, akikről — írja a lap — legalább a külszín nem árulja el, hogy ilyesmit is olvasgatnak. Igaz, hogy a cinkotai asszonyirtás történetét a ponyvairodalom is szárnyára vette már. A józsefvárosi bucsun torokszakadtából énekeltek a szomorú verszeteket az árusítók. Gyerekek, asszonyok, férfiak. De nem gondolja az a délutáni ujság, hogy ebben a polgári sajtó is részes valamennyire? Nem olvasták ennek a délutáni újságnak a szerkesztőségében, hogy miket irtak össze a cinkotai esetről délután megjelenő lapjaik? És ha elolvasták — amint-hogy elolvasták, — bizonyára nem kerülte el a figyelmüket, hogy ezeknek a riportoknak a nagyrésze egyenesen a ponyvairodalom és ennek az irodalomnak a kedvelői számára íródott. A cinkotai asszonyirtás kétségtelenül még ebben a vérzivataros időben is nagy szenzáció volt. Mindent meg kellett írni, ami reája tartozott. De csak ezt irták meg a polgári sajtó riporterei? És amit megírtak — egészen eltekintve a füllentésektől — úgy irták meg, hogy nem ajzották föl vele még a legkulturáltabb ember idegeit is? Most azután kisére különös mégis, ha az a sajtó kesereg a ponyvairodalom kártevésén, amely mindenáron „szenzációs” nak lenni akaró írásával egyenesen ránevel a közönséget a szennyirodalomra.

Ismételjük nagy csodálkozással: és ezt a Népszava írja. Hát nem nagyszerű ez a „tolvaj, fogd meg!” kiáltás?

\* **Adományok a hadiárvának.** Nagyvárad város árvaszékéhez a „Hadiárva Segélyalap”-ja javára újabban az alábbi nemes adományok folytak be: Butyka Lajos és neje Szentlélek Kálmán halála alkalmából koszorúmegváltás címen 30, Baumann János és neje Szentlélek Kálmán halála alkalmából koszorúmegváltás címen 20, az Immaculata zárda növendékei által rendezett ünnepély jövedelme 202, dr Pollák Emil 50, Flegmann Dávid 15, Krám László 10, a Tiszántúl utján: Seenger Jolán 2.60, özv. Medvigy Mihályné 20, K. I. 10 korona. A nemeslelkű adakozók szíves adományaikért fogadják a hadiárva névében a városi árvaszék halás köszönését. Nagyvárad, 1916. május 19 én. Dr Istvánffy István Nagyvárad város árvaszékének elnöke.

\* **Alfonz király mint békeközvetítő.** Genfből jelentik: A párisi Gaulois meglegedéssel üdvözi a spanyol trónbeszédnek azt a passzusát, amely Alfonz király készségét mutatja, hogy adandó alkalommal békeközvetítőként lépjen fel. A lap azt írja, hogy egyetlen személyiség sem olyan alkalmas e szerepre, mint éppen a spanyol király, aki iránt minden hadviselő fél szimpátiával viseltetik.

\* **Véres harc Urögdön a cigányokkal.** Tegnap reggel véres harc volt Urögdön a község előjárói és vándorló cigányok között. A cigányok, akik részegek voltak, megtámadták Barcsán Sándor jegyzőt és összeszurkálták. A segédjegyző és a községi bíró is odasietett, hogy kimentse a jegyzőt a cigányok kezéből, de azok őket is megtámadták. Csakhamar több talubeli elegyedett a küzdelembe, így sikerült megfutamítani a támadó cigányokat. A küzdelemben résztvevők valamennyien megsebesültek a jegyző sérülései súlyosak. A csendőrség megkezdte a cigányok üldözését.

\* **Hadseregszállítási ügyek fő tárgyalása.** A királyi törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező tanácsa június hó 29 én veszi tárgyalás alá Perlesz József nagyvárad terménykereskedő bűnügyét, Perlesz védője Medvigy Gábor dr ügyvéd, könyvszakértők Szemes Ferenc dr és Valitzer Sándor főhadnagy. A vádat Farkas István dr képviseli. — Julius 15-én kerül tárgyalásra Kurlaender Jenő bűnügye. Védője Medvigy Gábor dr, könyvszakértők: Valitzer Sándor főhadnagy, Szemes Ferenc dr, kávészakértő: Mihely Jenő.

\* **Plunkett gróf kivégzése.** Amsterdamból jelentik: A dublini kivégzett szabadságosok között van Plunkett József gróf, az ezidőszent legelőkelőbb írországi nemesi családnak sarja, amelynek egyik őse, Dermot, írországi király volt. Dermot király egyik vezárusával, Pembroke Rikárd gróffal viszálykodásba keveredett s az utóbbi II. Plantagenet, Henrik angol királyt hívta segítségül. Az angol király közbelépésének az lett a vége, hogy Írországot 1170 ben bekebeleztek Nagybritanniába. Pembroke Rikárd és utódai, a Pembroke grófok Angliában telepedtek le és később segítő kezét nyújtottak Írország elnyomásához és elárulásához, míg ellenben Dermot király utódai, a Plunkett grófok hazájukban maradtak és mindent elkövettek, hogy hazájukat az angol iga alól felszabadítsák. A Plunkettek II. Henrik korától fogva egészen a mi napjainkig majdnem valamennyi ir forradalomban kiváló szerepet játszottak és csak a család régi hagyományainak felel meg, hogy az alig 30 éves József gróf az irak legutóbbi fölkeléséhez csatlakozott. Plunkett József gróft, aki szintén aláírta a dublini függetlenségi manifestumot, a mely az ir köztársaságot proklamálta, az angol bíróság május 7 én halálra ítélté és agyonlövötte. Az angolok a legnagyobb embertelenséggel jártak el vele szemben és még azt sem engedték meg neki, hogy feleségével még egyszer találkozzék. A grófné az írországi alkirályhoz fordult azzal a kéréssel, hogy férjét halála előtt még egyszer láthassa. Az alkirály még csak nem is felelt erre a kérésre. József gróf sógora, Donag gróf, a dublini egyetem tanára, szintén hősi halált halt a hazájáért. József gróf öreg szülői a fölkelésben való részvétel miatt még mindig fogságban vannak. Az egész ir nép a legnagyobb tiszteletben tartja őket nemcsak hazafias érzésükért, hanem nemeslelkűségükért és jótékonyágukért is, mert jövedelmük legnagyobb részét a Zöld-sziget szegényei között osztották kiosztani.

\* **Tábori postacsomagban szesz ital kizárni tilos.** A hadsereg legénysége a tábori postacsomagokban gyakran szeszitalt (pálinkát) is kap, a mi a cs. és kir. hadsereg főparancsnokság megállapítása szerint szolgálati vétségekre ad alkalmat. A postahivatalok ennél fogva az olyan tábori csomagot, melyben szesz ital van, nem veszik föl és a tartalom ellenőrzése vegett a főtábornál a csomag felbontását kívánhatják. Nem esik e tilalom alá a sósborszesz, mely tehát a táborba szánt postacsomagokban elhelyezhető.

\* **A holnapi footballmérkőzés.** A holnap délutánra tervezett NAC-KITE mérkőzés a legteljesebb mértékben ki fogja elégíteni a football sport iránt érdeklődőket, mert mindkét csapat a legnagyobb ambícióval indul a küzdelembe és a lehető legjobb összeállításban fog szerepelni. A KITE csapatának a felállítása a következő: Furu-Kancsó, Béres—Móricz, Pösz, Weisz—Lobstein, Mertz Gyügyü, Kasza, Rutter. Tartalékok: Körösi, Brüll, Schwartz. A mérkőzést jótékony célra mérsékelt helyárok mellett tartják meg a Rhédey-kerti sporttérén. Kezdeté délután fél 4 órakor.

\* **Hadimunka alóli felmentés kérvények felszerelése.** A magyar kir. honvédelmi miniszter urnak 5316—1916 eln. számú körrendelete alapján folyó évi április hó 30 án már közzhírré tettem, miszerint a népfelkelésről szóló 1886. évi XX. törvények és az e törvényt a jelen hatóboru tartamára kiegészítő 1915. évi II. t. c. alapján hadimunkára kirendelt egyének felmentése vagy felváltása iránti kérvények az érdekeltek avagy hozzátartozók által közvetlenül az illetékes közigazgatási hatósághoz nyújtandók be. Minthogy azonban az ezen hirdetésny folytán hozzám beérkezett avagy benyújtott kérvények során azt tapasztaltam, hogy a kérvényben előadott indokok a kérelmezők által semminemű hitelt érdemlő bizonyítvánnyal avagy hiteles okmánnyal megerősítve és támogatva nincsenek s ennek folytán a kérelem elintézése késedelmet, sőt fennakadást szenved, aminek elkerülésére pedig az érdekeltek figyelmét már az előbbi hirdetésnyben is felhívtam, ennél fogva ismételten figyelemtettem mindazokat akik a hadimunka alóli felmentés avagy felváltás iránti kérelmüket a jövőben benyújtani szándékoznak, hogy ily tartalmu kérvényeiket a fentebb említett bizonyítványokkal, avagy hiteles okmányokkal is okvetlenül fűszerezzék, mivel azok annélkül tárgyalhatók nem lévén benyújtóiktól azok hiányában el sem fognak fogadtatni. Nagyvárad, 1916. május 16. Eleméry Ferenc, katonai tanácsnok.

\* **Adományok a Vörös-Keresztnek.** A Vörös Kereszt Egylet céljaira újabban adakoztak 1916. április 22-én 1916. május 13-ig: Bodó előjáróság adománya 15, Béli főszolgabíró adománya 18, A nagyvárad ág. ev. egyház Materny Imre által 40-20, Körösszakáli előjáróság adománya 17, Klein Éliás adománya 2, Bihartordai körjegyző utján adomány 30, Klitius János adománya 20, özv. Csaró Ferencné ura koszorúmegváltása Hlatky Endra elhunytá alkalmából 50, A nagyvárad Hadapródiskola adománya 91-20, Sáp község előjáróság küldeménye befolyt adományokból 107-53 korona.

\* **Gyönyörű rózsás arc a nő leg szebb díze.** Az első ranc a szép asszony első igazi bánta. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsültetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-tünteti s ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50 Kapható: Farkas István „Apoló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Rimánóczy-palota.

**\* Végig a csatatereken** Ezzel a címmel május 23 án este a Vigadó mozgószínházban a cs. és kir. hadügyminiszterium sajtóosztályának megbízásából nagyérdemű előadást fog tartani korompai *Brunszvik* György huszárfőhadnagy. Az előadást, melynek előzőben nagy sikere volt Berlinben, Bécsben, Budapesten és a vidék nagyobb városában, mintegy harmadfélszáz vetített kép kíséri nyomon valamennyi frontunkról a gazdag sorozatban tárja elénk a nagy háboru lelkét: a tábori életet, a különböző csapatok harcmodorát, a front mögötti hatalmas organizációt, a nagy csaták színhelyeit, Tirolt, az Isonzót, különösen pedig a Kövess-hadsereg diadalutját, a Lovesen megívását, Montenegrót s Albániát. Az előadást a Vigadó tágas s kényelmes mozgószínházban tartják meg. A zongoránál *Korn Adolf* ül s művészi játékot produkál.

A legjobb **molyvrtó** szerek u. m. **mirt**, **Bagaria-Papir**, **Molygyökér**, **Tabaco**, **Moff**, **Tarmalit**, **Camfor**, **terpatin**, **Zacherlin**, stb. már kapható **Farkas István** „*Apollo*” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

**\* Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki ellőlk a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban **SIMON GYULA** hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

**\* Aszódy Rákóczi uti kávé és tea üzletében** nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr árak raktáron vannak, a háboru előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 610) 1 kiló kész kávé cukorral. 5 kor.

**Ferolin** a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható **Farkas István** „*Apollo*” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

**\* Kiadó Lahner György-utca 6. számú ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával aug. 1 re. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.**

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papír eladó. Arajánlatokat a kiadóba kérünk.

**Aszódy Mihály** Kossuth-utca Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal-konzervek (huspótló) szalámi, ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak, az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

## IRODALOM

**Religio.** Hittudományi és bölcészeti folyóirat. A legutóbbi füzet érdekes és változatos tartalma a következő: A világnézet lélektanáról. Dr. Prohászka Ottokár. A világi papok kánoni engedelmessége. Dr. Scheffler János. Az abercius-sírfelirat. Dr. Némethy Gyula. Dr. Erdélyi Károly Magyar művelődéstörténet. Ósi művelődés. Dr. Sipos István. A váci egyházmegye történelmi névtára. Dr. Tauber Sándor. Dr. Krl Böckendorff: Das übernatürliche Leben. Dr. Jos. v. Tangelen. Golgota. Dr. Anton Leinz: Am Grab unserer Helden. Ism. Dr. Wolkenburg Ala-

jos. Dr. Paul Wilhelm v. Keppler. Leidensschule. Dr. Aoroviczeny Nándor P. Graf Hübner Ágoston, Loilai szent Ignác és kora. Dr. Mester János. A budapesti növendékpapság magyar egyházirodelmi iskolájának hitvédelmi füzetei. Dr. Tóth Tihamér, Katolikus Egyházi Tudósító. Dr. Tóth Tihamér.

**A cél** legutóbbi füzetének érdekes és változatos tartalma a következő: Szemere Miklós: A jövőnd politikája. Dr. Karafiáth Marius: A család s a nemzetnevelés. Vándor Károly: Testvérek. Jászay—Horváth Elemér: Tábortüz mellett. Mezey Gyula: Naumann Frigyes eszméje és könyve. Hoffmann Géza: Nyelvében él a nemzet. Közgazdaság. M. Gy. Magyar Gazdaszövetség közgyűlése. Dr. Krudy Andor: A magyar kisbirtok védelme. Szemle M. Gy. Tárlozások a progresszív mezőkön. B. Ny. Mese. Dr. Radnai Oszkár. Mennyiben konzervatív a nemzeti idealógia? Irodalom. Művészet. S. N. Lote Károly kiállítása. A fehér felhő. Lemur. Francia háborus irodalom. Rior.

**The Hungarian Review.** Ezzel a címmel Dempsey János szerkesztésében egy angol nyelvű havi folyóirat indult meg, amelynek programja: politikai, szociális, művészeti és közgazdasági életünknek és erőnknek a távolabbi külfölddel való megismertetése. Az első számban **Wlassios Gyulától**, **Bározy Istvántól**, **Berzeviczy Albertől**, **Beöthy Zsoltól**, **Harcog Ferentől** és **Molnár Ferentől** találunk cikkekét. A lap előfizetési ára 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Korona-terecg-utca 6. szám,

## SZÍNHÁZ.

### Heti műsor.

Szombat este: Hamlet. (Shakespeare-est.)

Vasárnap délután: Lyon Lea.

Vasárnap este: Mánás Miska. (Vigh Manci fellépte.)

Szombat délután: Ártatlan Zsuzsi.

**Shakespeare-est a Szigligeti-színházban.** A Szigligeti-színház ma este Shakespeare emlékének hódol: a világirodalom hallhatatlan mesterének egyik legkiválóbb remekét: Hamlet-et adja elő a társulat gonddal előkészített előadásban. A címszerep **Tóth Elek** régi kitűnő szerepe; **Oféliában** pedig **Fodor Ellát** a Szigligeti-színház jeles drámai művésznőjét fogjuk látni.

**Szombat délután** a népszerű és kedves operette: az **Ártatlan Zsuzsi** kerüli előadásra a színházban. A címszerepet **Sz. Zsigmond Anna**, a kitűnő primadonna énekl; különös nevezetessége lesz az előadásnak, hogy **Leówey** szerepét **Szigeti Jenő** játssza, aki a Katona otthon javára rendezett előadásban, a Falurosszban oly nagy sikert aratott.

**A vasárnapi előadások.** Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután másodszer lép fel **Lyon Lea** főszerepében **Mándoky Panni**, akinek első fellépése oly általános tetszéssel találkozott. Este a népszerű **Mánás Miska** van műsoron, amelyben betegségé óta először lép fel **Vigh Manci** **Rolli** szerepében.

**APOLLÓ**  
mozgó-  
színház

Május 20.  
Bölcsődal.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppon 3 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.

**VIGADÓ**  
mozgó-  
színház

Szombaton és vasárnap  
**HIÉNA.**

dráma 3 felv.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órákor.

**URÁNIA**  
mozgó-  
színház

Szombaton és vasárnap  
**A napló titka.**

dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppon 3 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.

## SZERKESZTOI POSTA.

**D. L.** Helyben. Talán a halottak békéjét jobb lesz nem zavarni és az egészről semmit sem írni. Az a *kiért* szó csak úgy oda csuszott, minden szándék vagy célzatosság nélkül. Azt a bizonyos célzást pedig — tessék elhinni — senkinek sem jutott eszébe kiolvasni.

A szerkesztésért ideiglenes felelős:  
**Dr. PAPP KAROLY.**

## Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,  
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámok raktára.

## Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok,  
amerikai és sodrony-  
ágybetétek: összehajtos  
ágyak eredeti gyári áron  
kaphatók

## Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

## A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel vesszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

**Nagyvárad** Sörgyár R. T.  
Telefon 439.

## Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.  
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

## Hirdetmény.

Értesítem, illetve ez után hozom az összes érdekelteknek tudomására, hogy a Kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 20854/I B 1916. számú rendeletével a nagyvárad-i ka-tonai járvány barakk kórházi céljaira igénybe-vett ingatlanokra nézve a kisajátítási eljá-rást elrendelte. A tárgyalás idejéül az 1916. évi június hó 2 ik napjának délelőtti 9 órá-ját, helyül a városi székház bizottsági terme-tüzetett ki.

A kisajátítási tervet és összeírását a vá-rosháza közigazgatási irodában 15 napi köz-szemlére tettem ki, ahol azt az érdekeltek megtekinthetik. Figyelmeztetem az érdekel-tek, hogy a tárgyalásnál jogában áll min-den tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen, s minden telekkönyvi érdekeltnak a feljárn-lott ár ellen, felszólalni s kifogásait jegyző-könyvbe vétetni. A bizottság azonban a ki-sajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekeltek közül senki sem fog megjelenni.

Nagyvárad, 1916. május hó 16 án.

Lukács Ödön s. k.  
polgármester helyettes.

5. Elsőrendű **jégszekré-nyek** olcsó árban besze-rezhetők

**Andrényi Károly és Fiainál**  
**Nagyvárad.**

## KISS DÁVID és TSA. RTG.

Nagyváradon, Rákóczi-ut.

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főárusítói.

A m. kir. szab. osztálysorsjáték XXXVI. ciklusa f. év május hó 24-én és 25-én kezdődő I-osztály huzására

**ajánljuk szerencsés sorsjegyeinket**

110,000 sorsjegy után 55,000 nyere-mény kerül kifizetésre 14.459,000 korona készpénzben.

Az eredeti sorsjegyek árai :

egész	kor. 12.—
fél	" 6.—
negyed	" 3.—
nyolcad	" 1.50

Vidékre szives megrendelések utánvét-tel avagy a betétösszeg előzetes be-küldése ellenében teljesíttetnek.

Felkérjük t. ügyfeleinket, hogy a már kéz-besített sorsjegyek utáni 1 ső oszt. betétet nállunk sürgősen befizetni sziveskedjenek. A meg nem tartott sorsjegyeknek az-on-nali visszaküldését kérjük, hogy mások igényeinek is megfelelhessünk.

Kiss Dávid és Trsa. rtg.  
Nagyváradon.

## Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke : egy millió K.  
Tartalékalap : 122,000 K.

Elfogad moratóriummen-tes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen elő-nyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzá-log kölcsönöket folyósít.

## „A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.” felszámolásban

Kimutatása 1915. december 31-én

Vagyon :

Ingatlan : 600. Sertéshizlald : 150,000.  
Értékpapir : 35,550 Váltók : 8,550. Folyó-számla 8101:36 Betét : 10,000. F. felszerelések : 452. Hiány : 68,354:13. Összesen : 281,607:49.

Teher :

Betétek : 424:89. Elfogadványok : 160,000.  
Folyószámla : 119,122:60. Kifizetetlen oszt-talék : 60. Előre nem látható kiadások : 2000.  
Összesen : 281,607:49.

Nagyvárad, 1916. május 19.

A felszámoló bizottság.

NAGYVÁRAD VÁROS

## VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR :

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

## Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház-hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele-tes szolgálát. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erő-átviteli berendezések felszerelését. Csil-lárok, ivilámpák állandóan nagy vá-lasztékban kaphatók. Villamos moto-rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja  
55.

Főszerelő telefonja  
55.